

Stanjura se rozloučil s 60 miliardami.

Válečná daň nevynáší, jak očekával

- CZ24 News | 16. dubna 2023

ČESKO: Daň z mimořádných zisků, tzv. windfall tax, měla z deseti vybraných společností vytáhnout desítky miliard na pomoc se zdražováním a nebývale vysokými cenami energií. Zasáhnout měla ty, kterým těžká doba přihrála vyšší zisky. Velmi vysokou sazbou tedy měly být zdaněny nejvýznamnější energetiky, petrochemie a největší banky. Vláda si slibovala získat od nich na mimořádné dani vysoké desítky miliard na pomoc se zalepením těžce deficitního rozpočtu. Nyní ale vyšlo najevo, že vybere ani ne polovinu z předpokládaných 100 miliard korun.

Windfall tax je velmi vysoká daň, která zasahuje dohromady jen deset firem. Vláda předpokládala, že na ni státu odvedou velmi vysoké částky, vyšší desítky miliard korun. Daň z mimořádných zisků se týká tří energetických skupin s většinou českými vlastníky, tedy polostátního ČEZ, Energetického a průmyslového holdingu (EPH) Daniela Křetínského a energetické skupiny Sev.en Pavla Tykače.

Daň se dotýká také šesti největších bank, tedy České spořitelny, ČSOB, Komerční banky, UniCredit Bank, Monety a Raiffeisenbank, kdy hranice pro uvalení daně je šest miliard korun čistého výnosu z úroků. Platit mimořádnou daň pak bude i největší tuzemská petrochemická společnost Unipetrol, která patří polské polostátní firmě PKN Orlen.

Ambicí vlády bylo vybrat v letošním roce od těchto firem 85 miliard korun jako zálohu na daň z mimořádných zisků. Sazba daně je 60 procent ze zisků, které o více než dvacet procent převyšují průměrný zisk let 2018 až 2021. Platit má za roky 2023 až 2025 s tím, že vláda slíbila vydávat vybrané peníze výhradně na kompenzace vyšších cen elektřiny pro domácnosti a firmy.

Jako důvod, proč windfall tax míří i na banky, ministerstvo financí uvádělo, že vydělávají na velmi vysoké inflaci a vysokých úrokových sazbách. Co se týče energetiky, profituje z mnohem vyšších cen elektřiny a plynu ve srovnání s předchozími roky, ačkoli ty už oproti nejhoršímu období z druhé poloviny loňského roku citelně klesly. U energetiků tedy docházelo k situaci, kdy jim rychle rostly zisky, ale nezvyšují se náklady. Kvůli stoupajícím cenám benzínu a nafty byla pak k odvodům windfall daně zařazena i petrochemie.

Už letos mají dotčené firmy platit na windfall tax zálohy společně se zálohami na daň z příjmů právnických osob. Zálohy jsou nastavené podle daně za rok 2022, která se neplatí, bude sloužit jen k výpočtu záloh. Výnosy z windfall tax však mají díky tomu být příjmem rozpočtu už v letošním roce. Za rok 2024 odhadovalo ministerstvo financí příjem z daně ve výši 39 miliard korun, za rok 2025 pak zhruba 25 miliard.

Šéf resortu průmyslu Jozef Síkela (STAN) uvedl, že windfall tax možná nepřinese do rozpočtu tolik, kolik se očekávalo, že výnosy z mimořádné daně by měly korelovat s náklady, které má vláda s řešením energetické krize. „Pokud by výnosy z daně zejména od energetických společností byly nižší, znamená to, že i náklady na pomoc s energetickou krizí budou nižší. Pokud bychom zjistili, že neočekávané zisky firmy měly, ale byly nějakým způsobem narychlo zoptimalizovány, vláda zasáhne a vyvodí z toho důsledky,“ odpověděl Síkela na dotaz deníku Echo24.

O den později pak ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) oznámil, že stát letos na dani z neočekávaných zisků a k tomu z odvodů z nadměrného zisku při výrobě elektřiny vybere jen 40,3

miliardy korun. Dohromady se přitom počítalo se sto miliardami. Také Stanjura uvedl, že výběr peněz bude nižší, než se čekalo, současně by ale podle něj měly být nižší výdaje na kompenzace cen energií. Pokles výběru mimořádných nástrojů jde zejména právě za windfall daní. Aktuální výpočet ministerstva financí očekává výnos 28 miliard korun.

Vláda plánovala z bank na windfall dani vytáhnout 35 miliard korun. Především u dotčených šesti největších bank se očekávalo, že přistoupí k různým formám optimalizace, aby letos svůj daňový základ snížily. A nyní už některé banky hlásí, že na dani odvedou jen jednotky milionů.

Největší část příjmu z daně měly zajistit dvě největší banky, Česká spořitelna a ČSOB. Generální ředitel ČSOB Aleš Blažek nyní [uvedl](#), že banka nebude platit „téměř nic“. „Podle výsledků v roce 2022 a předpokládaných výsledků v roce 2023, za předpokladu, že se nic radikálního nezmění, nebudeme platit žádné velké částky,“ řekl Blažek s tím, že nepůjde ani o desítky milionů.

Největší česká banka pak zatím nechce přímo odpovídat. „Co se týče windfall tax, nemáme zatím k dispozici příslušný daňový předpis a nemůžeme tedy potenciální výši daně jakkoli komentovat,“ sdělil redakci mluvčí České spořitelny Filip Hrubý.

Tuzemské banky loni vytvořily podle dostupných výsledků čistý zisk 104,1 miliardy korun, což je proti předloňskému roku nárůst o 35,1 miliardy korun. Česká spořitelna vydělal 20,2 miliardy, ČSOB 17,5 miliardy. A narostly i zisky dalších největších bank. Blažek ale tvrdí, že jde o horší výsledek, než se čekalo. Také ratingová agentura Fitch odhaduje, že vláda nevybere od bank očekávaných 35 miliard, jak uvedla ve svém nejnovějším posudku tuzemské bonity.

Nejvíc dá ČEZ

Co se týče energetických společností, gigant ČEZ odvede letos státu více než 100 miliard korun, kdy půjde o kombinaci odvodů z běžných a mimořádných daní či odvodů a výplaty dividendy z loňského zisku. Celkové odvody z tržeb a daně z příjmu za rok 2023 dosáhnou 40 až 80 miliard korun. Kolik se vybere pouze na mimořádné dani, tedy ještě nelze říct.

Energetický holding EPH Daniela Křetínského loni hned po rozhodnutí o uvalení windfall daně loni v listopadu oznámil přesun své společnosti EP Commodities do zahraničí. EPH totiž většinu své produkce prodává zahraničním zákazníkům a vláda z neznámého důvodu zahrnula mezi mimořádné zisky, které se mají danit, i příjmy ze zahraničí. Křetínský to proto označil za nesmyslné a ohlásil odchod alespoň části holdingu.

Také třetí energetická skupina Sev.en Energy Pavla Tykače oznámila že bude více obchodovat v zahraničí, a to právě kvůli zavedení windfall tax. „Do loňského roku jsme se snažili všechen obchod realizovat z Česka, protože odtud pocházíme, a když to jde, tak jsme se snažili většinu obchodů a i zisků realizovat spíš tady. Samozřejmě že když se zdanění změnilo na téměř 80 procent, tak to velký smysl nedává,“ [řekl](#) k tomu Tykač.

I Tykačova skupina generuje téměř 90 procent zisků z aktivit v zahraničí, například v Austrálii, USA nebo Lichtenštejnsku. Zisky, které vytváří v Česku, a které tu také daní, tedy netvoří velkou část podnikání. Skupina odhaduje, že letos na daních včetně té mimořádné zaplatí něco mezi 5 až 10 miliardami.